

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Razmerje strokovnih in političnih organizacij.

(K strokovnim kongresoma kovinarjev in živilskih delavcev ter h kongresu strokovne komisije za Slovenijo.)

Po mnenju mnogih nimamo niti pravice za to, da pozdravimo te kongrese. Vendar smo se odločili, da si to pravico vzamemo.

KAR NAJISKRENEJŠE POZDRAVLJAMO VSE SODRUGE, KI SO SE SEŠLI NA STROKOVNE KONGRESE K RESNEMU DELU ZA OSVOBODITEV PROLETARIATA.

Meščansko časopisje prav milo toži, naj ne vlačimo politike v strokovne organizacije. Tudi mnogi proletarci so opetovano izjavili, da morajo biti strokovne organizacije **nevtralne**, da ne smejo biti v nikakem razmerju do nobene politične stranke.

Ali je to stališče pravo?

Da in ne! Pravo je to stališče, dokler obstojajo razne proletarske politične stranke, ki imajo v strokovnih organizacijah vsaka svoje pristaše. Če bi vlačili ti pristaši vsak svojo politiko v skupno strokovno organizacijo, bi ta ne mogla delati za svoje strokovne cilje, marveč bi se delovanje v njej omejilo na politične prepire. To bi bilo vsekakor škodljivo, zato je v takih primerih pravilno geslo: politika ne sme v strokovne organizacije.

Stvarno pa je to načelo popolnoma napačno za proletarsko politiko.

Kaj je proletarska politika?

Proletarska politika je razredni boj. Razredni boj se bojuje na 4 frontah: strokovno, gospodarsko, kulturno in politično. Na vseh teh 4 frontah se bje razredni boj od istih proletarcev. Če kak proletarec tega boja ne bojuje, vemo, da je bodisi nezaveden, bodisi zaslužjen, telesno ali duševno vkovan, da ne sme bojevati v razrednem boju.

Kaj je razredni boj?

Nemogoče je v par besedah povedati to! Citajte, sodrugi, učite se! Vsi morate vedeti o razrednem boju za cele knjige, ne pa, da iščete pouka samo v člankih, napisanih o slavnostnih prilikah. Razredni boj je svetovni boj dveh razredov. Na ta dva razreda je razdeljeno vse človeštvo sveta, **vsak človek** je član enega teh dveh razredov. Laž je, če pravi kdo, da se ne briga za razredni boj, ker je kristjan, ali pa, da ne priznava razrednega boja, ker smo vsi Slovenci in se moramo kot Slovenci skupno boriti proti Neslovcem. Laž je vse to! Kajti v resnici vsak človek izkorišča druge, ali pa drugi izkoriščajo — njega.

Srede ni! Pač so ljudje, ki mislijo da ne izkoriščajo nikogar in da tudi njih ne izkorišča nihče, toda vsi ti se zelo moti-

jo. Kajti če ne izkoriščajo neposredno, izkoriščajo pa vsaj posredno, oziroma so izkoriščani. Srednjega razreda ni!

Neke vrste srednji razred bi lahko videli v tistih, ki deloma izkoriščajo druge, deloma so pa sami izkoriščani. Toda napačno bi bilo tako pojmovanje. Izkoriščanja ne smemo vzeti osebno, temveč stvarno. Tudi ga ne smemo presojati po uspehu, temveč po namenu. Lenuhi in postopaci se radi prištevajo med izkoriščance, v resnici so pa izkoriščevalci, ker žive na račun drugih, ki morajo zanje delati. Kadar jim le pretrda prede, vstopijo h kapitalistu v službo. Gotovo jih ta potem izkorišča, toda zdi se nam, da to zaslužijo, saj so prej sami hoteli izkoriščati druge! Mali kmet, ki je jeseni z veleposestnikom vred dražil krompir, da je več dobil zanj, nima pravice, spomladi kričati proti draginji, če mu je zmanjkalo krompirja za setev in ga mora zdaj drago kupovati. Zaslužil je to kazen! Kvalificirani delavci, ki hočejo trikrat toliko zaslužiti kakor drugi delavci, so izkoriščevalci, čeprav so obenem tudi izkoriščani. Če bi pritegnili vse delavce k sebi in se zadovoljili le s primerno boljšo plačo, če bi torej ne hrepeneli po izkoriščanju slabjših, bi ne bili izkoriščani od močnejših.

Tovarnar izkorišča delavce, trgovec izkorišča proizvajalce in porabnike, obračunec izkorišča vse, ki znajo manj nego on, diplomat izkorišča svojo in tuje države z vsemi stanovi vred.

Kdo ne izkorišča nikogar?

Pri kapitalističnem družabnem redu ne najdete takega! Dovolj je, da se je kdo odrekel izkoriščanja in da dela za odpravo krivičnega družabnega reda.

Ne mislimo na osebe! Osebno smo izkoriščevalci vsi, prav vsi! Tudi tisti reveži so izkoriščevalci, ki jim izžema kapitalizem že zadnje kaplje — kajti oni služijo kapitalizmu s svojim trpljenjem in mu bodo služili tudi s svojo smrtjo: za pogrebne stroške bo plačevala rodbina s svojim znojem celo leto. Izkoriščevalci so posebno tudi tisti reveži, ki si v enem podjetju ne zaslužijo niti za hrano, pa se vprežejo še v drugo delo, da delajo za dva in ženejo na delo tudi svojo ženo in otroke — dočim drugi sploh ne najdejo zaslužka nikjer. Strašni izkoriščevalci so to, čeprav ne iz dobičkaželjnosti, marveč iz gole nezavednosti. Ta njih nezavednost se maščuje danes nad nezaposlenimi, jutri se bo maščevala pa nad njimi samimi in nad njih otroki.

Ne mislimo na osebe, ne popravljajmo grešnikov, odpraviti moramo grehe,

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V marcu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

naš boj mora veljati izkoriščevalskim sistemom.

Tak boj pa morejo voditi edinole organizacije. Sistem podjetniškega izkoriščanja delavcev morajo odpraviti razredne strokovne organizacije, izkoriščanje proizvajalcev in porabnikov morajo odpraviti razredne gospodarske organizacije, razredne kulturne organizacije morajo poskrbeti za temeljito vsestransko izobrazbo proletarcev in njih naraščaja, razredna politična stranka mora pa pomagati vsem tem s političnim delovanjem in pripravljati pot za bodočo brezrazredno družbo.

Mnogim organizacijam se je očitalo, da niso razredne. Marsikateri očitek je bil opravičen — toda organizacije same niso bile krive,

krivi so bili njih člani,

ki so hoteli brez truda žeti uspehe, ki so čakali, da jim posamezni voditelji prinesejo novo družbo kar na krožniku. To pa je nemogoče — razen na izkoriščevalski način. Ta način se je že tudi uveljavljal in imeli smo slučaje, da so »razredne« organizacije bojevale druga proti drugi. A kapitalizem je to izrabil. Udarac za udarcem je padal po proletariatu, dokler ni prišlo iztreznjenje. Ni še vse v redu, po pijanosti smo se iztreznili, a mačka se nismo še popolnoma iznebili. Bomo se ga pa na teh treh strokovnih kongresih. Slišali bomo, kako krvavo smo plačali svojo pijanost, ta obračun nam bo popolnoma vrnil proletarsko zavest, da bomo zmagali le, če bomo bojevali vsi na vseh 4 frontah razrednega boja. Te 4 fronte tvorijo karé, ki se neprestano širi in širi, karé, ki bo končno tudi zmagal in ustvaril brezrazredno družbo, družabno družbo — socializem.

Tako gledamo mi na strokovne organizacije. Meščanske stranke gledajo seveda drugače. Razredov ne marajo odstraniti, zato so proti razrednemu boju. Ljudstvu ne marajo dati odločevanja v roke, zato so proti organizacijam sploh — le neorganizirano množico lahko obvladajo s svojimi demagoškimi gesli. Ker na se ljudstvo oklepa organizacij, da se ubrani nasilnemu izkoriščanju, zato ustanavljajo svoje posebne lažiororganizacije. Toda ne bo jim pomagalo! Najslabša organizacija je boljša, nego nič, vsak se tam več nauči, nego v gostilni. Razvoj narodnega socializma to lepo dokazuje, liberalci so si morali ustanoviti zopet nove limanice. Tudi klerikalci bodo kmalu prisiljeni k istemu koraku, ker se že tudi njihovi backi vsak dan bolj prepričujejo, da se nebesa ne marajo vtikati v strokovne razmere!

Demagogija je, če kdo razrednim strokovnim organizacijam očita politiko. Političnega delovanja tam ni, ker ni prostora zanj. Vsak človek pa ima pravico biti politično opredeljen, ali po naše, or-

organiziran tudi politično. Člani razrednih strokovnih organizacij si bodo poiskali prav gotovo tudi med strankami tisto, ki je razredna, nikdar pa ne tiste, ki je pro-

ti razrednemu boju. Zato korakamo skupno. Zato smo si dovolili pozdraviti te tri kongrese, če je izkoriščevalski go-spodu to všeč ali ne!

Gledališče je cerkev, ne torišče za špekulante.

KAJ NAM JE POVEDALA VLADA V
ZADNJEM TRENTU.

Dne 23. t. m. ob pol 10. dopoldne ni-smo na naš poziv z dne 21. t. m. imeli si-cer še nobenih izjav od prizadetih gospo-dov v gledališču v svojih rokah, pač pa se je oglašil v našem uredništvu telefon, ki je klical našega urednika nujno na de-želno vlado, kjer da bo nudil gospod dr. Skaberne, šef oddelka za prosveto in ve-ro, vse gledališke akte na vpogled in splohi postregel z informacijami o gledali-škem škandalu. G. dr. Skaberne je prosil, naj ne objavljamo v »Napreju« Gankov o gledališkem smradu, ker mi na ta način gledališču prav nič ne koristimo, pač pa škodimo. G. šef je izjavil, da se preiskava vrši, in sicer z vso strogostjo, toda pred-sednik komisije, g. Lindtner, je zaradi bo-lezni odstopil in vlada je imenovala na njegovo mesto g. dr. Mraka, bivšega sod-nika. Vlada se je namreč prepričala, da mora voditi preiskavo jurist, in sicer sod-nik, ki bo znal stavljati vprašanja, da se ne bo godilo tako kakor doslej, da je ob-toženec dobival zaradi neizkušenosti pre-iskovalnih organov že v vprašanju navo-dila, kako naj odgovarja. G. dr. Mrak vrši ravno sedaj preiskavo na Vrhniki in kakor hitro jo bo končal tam, bo pričel raziskovati gledališko zadevo z vso brez-obzirnostjo in strogostjo. Kar se pa tiče namigavanj, da podpira minister Pucelj gledališkega administrativnega ravnate-lja Rusa, je izmišljotina, kajti iz Belgrada da je že prišel ukaz, da ga morajo preme-stiti. Zaenkrat pa mora ostati še pri gle-dališču, da je na razpolago za informacije trem računskim uradnikom, ki vrše zdaj tam svojo službo s pregledovanjem ra-čunskih knjig. To so gg. Hočevan, Galo-vič in Pengal, ki imajo ugotoviti bilanco in deficit. Izjavil je, da je vladi dobro znano, da sta vprizorila akcijo proti gle-dališču dva gospoda, in sicer g. Lajovic in g. Levat. Ker sta ta dva gospoda osum-ljena po opernem ravnatelju Rukavina, da delujeta proti napredku našega gledali-šča, pozivljamo javno g. skladatelja in g. pevca, da izjavita, če je navedena trditev resnična? Končno še omenimo, da je g. dr. Skaberne izjavil, da gledališka zadeva tako smrdi, da ga je strah, čeprav ima najhujšo voljo. Potrdil je, da je g. uprav-nik Juvančič v resnici hodil v Celovec s svojo metreso pod pretvezo, da se vozi kot kurir v Pariz, za kar si je zaračuna-val ogromne vsote! Naš urednik, ki ni dobil pri vladi nobenih aktov na vpogled, seveda ni mogel podati izjave, da ne bo-mo pisali o gledaliških škandalih, ker nam je vendar znano, da so gospodje se-deli na aktih, ki so krvavo kompromiti-rali predvsem g. ravnatelja Rukavina, za katerim stoji baje sam minister Pribiče-vič. Zato bomo neizprosno nadaljevali naš boj proti ostankom bivše gledališke uprave v javnosti, ker je upravičeno po-klicana, da tudi ona kotrolira posamezne člane, ki so upropastili gledališče materi-alno in moralno in niso še do danes pod ključem, kar bi se moralo že davno zgoditi!

KAKO NAJ MERODAJNI KROGI PRED-VSEM DOKAŽEJO, DA JIM JE NA SRCU OČIŠČENJE GLEDALIŠKE GNI-LOBE!

Z ozirom na izjavo g. Govekarja v večerajšnjem »Narodu« in kompetentnega vladnega mesta našemu uredniku, ki po-trjujejo nerednosti in čudne manipulacije

z državnim imetjem

pri gledališču, pozivljamo državno pravd-ništvo, naj ukrene vse potrebno, da se spravi to

v preiskovalni zapor zaenkrat glavni krivci, gg.: Juvančič, Rukavina, Rus in Pohan.

To svojo zahtevo utemeljujemo s tem, da imajo same oblasti obtežilni ma-terial v svojih rokah, ki ga je čisto do-volji, da je pravdomogoče okrivljenje spravi to na varno.

Onemogočiti jim treba namreč vsaj zanadalje vsako sporazumevanje in even-tuelno nabavo raznih novih — mogoče zanje potrebnih — računov. Gospodje bo-do že razumeli, kaj smo hoteli s tem po-vedati.

NEKOLIKO VPRAŠANJ, KI NAJ DOKA-ŽEJO, DA SMO RES POUČENI DO NAJMANJŠIH PODROBNOSTI.

(Še ne debeli topovi, temveč le majhni topiči, kakor žnjimi slovenski fantje po-kaže ob slovesnih prilikah.)

Gospod ravnatelj Rukavina, mar ni-ste nekoč zahtevali od g. Pohana, da vam odstopi 50 odstotkov dobička od na-kupljenih trikotaž iz Češke?

G. baletni mojster Pohan, ali kaj ve-ste in kaj bi nam lahko povedali o »pari-ških večerih« z vašimi, od nesrečnih star-šev vam zaupanimi učenkami (sic. mla-doletniki!) ob asistenci g. administra-tivnega ravnatelja Rusa?

G. Rus, ali je na mestu, da ste vi, kot državni uradnik in vladni zaupnik, »na-kupovali« silkarsko platno namesto po ugodnih cenah, po najvišji ceni...? V čigavem interesu? (Koliko je zaslužila pri tem »triperesna detelja«?)

G. bivši upravnik Juvančič, ali ne bi katere povedali v obrambo (?) imeno-vanih?

Katera vprašanja pa bi vam bila omenjenim iz našega »Malega Vsevede-ža« ali »Coprastega katekizma« še naj-ljubša? Ali sploh obstojate trdovratno na tem, da z vprašanji nadaljujemo? Lahko se zgodi, da pridemo potem še do — odgovarjanja... Dajte, spametujte se — tudi merodajni krogi, ker bi se znalo do-goditi, da bodo »visoke zveze« in poro-dičarski sistem enkrat kratko slamico po-tegnili, glas javnosti pa dolgo...

Interpelacija na narodno skupščino.

(ki zahteva izročitev bivšega vojnega ministra sodišču, ker je zakrivil smrt 299 in obolenje 5820 vojakov-rekrutov.)

Predsedstvu narodne skupščine v Bel-gradu!

Na vprašanje narodnega poslanca gospoda Jovana Gjonoviča o slabem pre-važanju letošnjih rekrutov (koncem leta 1921.) je dal gospod vojni minister na 29. redni seji Narodne skupščine sledeči od-govor:

»Gospod Gjonovič vprašuje:

1. Ali ste ukrenili preiskavo, da se dožene, koliko letošnjih rekrutov je za-radi slabega prevoza in pomanjkljive oskrbe obolelo za plućnico in koliko jih je umrlo?

2. Mislite li krivce pozvati na odgo-vornost?

3. Ali je po srbskem zakonu o orga-nizaciji vojske, ki velja za našo vojsko, sploh dovoljeno klicati rekrute po zimi?

To je moj odgovor:

Da bi povišal številčno stanje voj-ske, ki se je znižalo vsled odpuščanja dosluženi vojakov, in ker je vpoklic ob-veznikov spojen z velikimi težavami, je moj predhodnik pozval rekrute za prvo polovico decembra na službo v kader. Navodila so se morala odgoditi zaradi znanih dogodkov na Ogrskem; izvršila so se v prvi polovici decembra po načrtu, ki je bil izdelan sporazumno s prometnim ministrstvom.

V naredbi, s katero so se pozvali re-knuti, je bilo naglašeno, da naj pridejo to-plo oblečeni, od prometnega ministrstva smo pa zahtevali, da izvrši prevoz samo v zaprtih vagonih z zadostnim prostom. Na večjih postajah je bila pripravljena topla hrana za prevažane rekrute.

Ukrenil sem, da se dožene, koliko rekrutov je ob priliki prevažanja obolelo

in koliko jih je umrlo. Podatki še niso dobljeni, izvzemši nekoliko polkov, v ka-terih je bilo 29 smrtnih slučajev, in sicer 6 od škrlatice, 23 pa od plućnice in in-fluence.

Jaz sem dobil sedaj nekoliko podat-kov, toda ker je promet prekinjen, ni mo-glo prispeti vse iz IV. in V. vojne oblasti.

To so podatki, ki jih imam: Število obolenih vojakov v I. vojni oblasti, ki ima pet divizij, znaša 3287, v drugi vojni ob-lasti 2533, skupaj 5820.

Od teh je umrlo za plućnico 151, in sicer 89 v II. armadi, 25 v III. in 37 v IV. — Od dizenterije je umrl eden, za škrla-tico 10, vsled tetanusa 1, za jetiko 8, za tifom 1, za pegavcem 1, vsled zastrunje-nja 1, in povrh je bilo eno ponesrečenje. Skupaj jih je umrlo 299.

Znano je gospodom in vsakomur v narodu, da je zima ostra sablja in da se je za zimo treba dobro pripraviti. (Med-klic: Zato so hodili peš.) Še tedaj, če je človek doma, kaj še, če gre na pot.

Jaz ne vem, kakšni so bili razlogi za to, da so se klicali rekruti po zimi. Pra-vi se, da je bila nevarnost, in tudi sedaj se govori, da se utegne spomladi pojaviti gibanje, nekaj v naših krajih, nekaj od Arnavtov, in nekaj od strani naših so-vražnikov, in da so hoteli imeti rekrute gotove za spomlad. Če hočete za zimo dobiti rekrute, pomeni to, da se je treba pripraviti, in to pomeni kredit. Vojaki ni-so obolevali zaradi tega, ker ni bilo pri-prav po vojašnicah; večinoma so obo-leli na poti.

Ukrenil sem preiskavo, da bi se do-gnalo, ali so se izvršili varnostni ukrepi, ki so bili potrebni za tako prevažanje.

Komkor bi se dogajalo, da je krivica na strani vojnih oblasti, jih pozovem na odgovornost.

Ampak da ni krivica le na strani vojnih oblasti, se vidi iz sledečega:

1. Transporti rekrutov iz bitolskega in kičevskega vojnega okrožja so bili zadržani na postaji Ristovac zaradi poškvarjene proge pri postaji Grdeljce, ker je bil izskočil neki osebni vlak s tira. Ti transporti so prišli v Beograd s 24 urno zamudo.

2. Promet na progi Beograd—Niš je bil začasno ustavljen zaradi izmenjave mostne konstrukcije na ripanskem vialuktu.

3. Promet je bil začasno ustavljen, ker je izskočil brzovlak pri Džunis.

4. Promet na progi Paračin—Zaječar je bil za dva dni ustavljen zaradi zamedene proge.

5. Promet na progi Kičevo—Gostivar—Bitolj—Prilep je bil ustavljen zaradi tehničnih nezdov in nesigurnosti proge.

6. Paroplovba na Donavi in Savi, katere izkoriščanje se je predvidevalo v načrtu za prevažanje, je bila ustavljena zaradi ledu na Donavi.

7. Velik mrzaz je zadrževal gibanje strojev, ker je zmrznilo strojno olje.

8. Transport rekrutov, ki so bili namenjeni iz Subotice v Skoplje, je odstopoval iz Subotice v zaprtih vagonih, ki so bili opremljeni s slamo. Pred Novim Sadom je izgorel en vagon; rekruti so poskakali iz vagona in 12 se jih je znatneje poškodovalo. Pred Nišem je skočil vlak s tira, in transport je moral prestopiti v druge kompozicije. Vagoni so bili večinoma razbiti in nečisti. Prej se je bila v njih prevažala živina. Posredovanje spremljevalcev pri železniških oblastih je ostalo brez uspeha. Drugih vagonov ni bilo na razpolaganje. Transport je prišel v Skoplje po štirih dneh potovanja.

9. Transport iz Beograda do Požege je trajal 48 ur, iz Kruševca do Požege 72 ur, iz Skoplja do Požege pa 120 ur. V nekaterih vagonih je bilo malo slame, v nekaterih nič. Transport iz Skoplja je prišel oblečen v lahke krpe.

10. Transport rekrutov 42. pešpolka, ki je potoval iz Požarevca v Belovar, ni imel dovoli slame in je stal v Slavonskem Brodu in v Sisku po 10 ur. V Gradiški so strojevodja in ostalo železniško osebje odšli v kavarno in tam pili, medtem ko je vlak čakal.

11. Transport rekrutov 42. pešpolka, ki je potoval iz Kosovske Mitrovice v Belovar, je šel po Srbiji točno kot vlak prvega reda, toda iz Beograda do Zagreba so ga smatrali za vlak zadnjega reda in po postajah je bil brez potrebe zadržavan. Tako je v Vinkovcih čakal 5 ur ponoči ob hudem mrzazu, medtem ko je železniško osebje opravljalo manevre s celim transportom, da so mogli s tem transportom vzeti še 15 vagonov svinj in volov nekega trgovca, ki jih je izvažal v Italijo.

12. Vagoni, ki so bili določeni transportu rekrutov 43. pešpolka v Kruševcu, so bili v tako slabem stanju, da so jih vojniki morali prej osnažiti.

13. V mnogih vagonih, zlasti v tistih, v katere so posamezni transporti rekrutov morali prestopati v Slavonskem Brodu, ni bilo slame, kar je povzročilo največ prehlada.

14. Čakanje transportov v posameznih postajah je bilo predolgo, pogostoma zaradi izmenjave lokomotiv.

15. Rekruti iz mostarskega vojnega okrožja so šli na pot povsem lahko oblečeni.

Zakon o organizaciji vojske ne predpisuje, kdaj naj rekruti stopijo v kader. Odvajani so bili v kader pozimi kakor v prejšnjih letih, in sicer leta 1919. začetkom decembra, leta 1921. pa koncem januarja in začetkom februarja.

Iz tega lahko zaključite, da ni bila krivica le na strani vojaških oblasti, ampak v splošnem položaju. Promet še ni urejen, kakor sami dobro veste. Vi ste o tem debatirali in razmišljali. Vi skrbite, da daste potrebne kredite, da se to popravi.

Jaz nimam v tem oziru ničesar več reči.

Po vsem navedenem je jasno, in najbolje se izraža ta jasnost haš v odgovoru samega vojnega ministra, da je bivši vojni minister, general Zečević, s svojim nepremišljenim odlokom o vpoklicu rekrutov lahkoumno in brezskrbno ugonobil življenje stotim rekrutov. Ta pogreška se ne more zagovarjati s slabim prometom, zakaj gospod vojni minister ni enak rektorju kakšne bogoslovije, ki bi povedel svoje učence na nevarno pot, ne da bi imel pojma o zaničnem stanju prometa. Gospod vojni minister, tedanji in sedanj in vsak drugi, kolikorkoli se jih bo izmenjaval, mora vsak trepetek točno poznati stanje prometa, ne le zaradi pozivanja rekrutov, ampak tudi splošno zaradi deželne obrambe. Če ni gospod vojni minister nič mislil na deželno brambo, tedaj pač tudi ni nič mislil na promet, in njegov zločin je toliko večji. Če je pa mislil na obrambo dežele, je moral natanko poznati stanje prometa. Njegova brezbriznost je torej očitna. On se je vdal tako grešni pozabnosti in brezskrbnosti, da je poslal rekrute na pot v najhujši zimi, meseca decembra, brez gorke obleke, obutal, pokrival in ogrinjal, v nezakurjenih vagonih, celo v odprtih vagonih.

S tem svojim postopanjem je prišel bivši vojni minister, general Zečević, v konflikt z eno najkardinalnejših določb našega kazenskega zakona, ki jemlje v zaščito človeško življenje, ker je zlorabljal svojo oblast v izvrševanju svoje dolžnosti ubil nekoliko sto rekrutov. Kazenski zakonik za kraljevino Srbijo, poglavje XV., par. 150 pravi:

»Kdor ubije človeka iz nemarnosti (nesmotrenosti), se kaznuje z zaporom od 2 mesecev do 2 let. Če pa je bil krivec po svojem poklicu, po svoji službi ali po svojem opravilu dolžan biti previden, se mu povrh zapora lahko prepove izvrševanje poklica ali opravila začasno ali trajno.«

Podobne določbe ima kazenski zakon za Hrvatsko in Slavonijo ter za Slovenijo in Dalmacijo v par. 335. Prav tako tudi kazenski zakon za Črno goro in kazenski zakon za Bosno in Hercegovino v par. 362.

Krivica bivšega vojnega ministra gospoda Zečevića je tem težja, ker je vojna obveznost za vse naše državljane v zmislu XI. oddelka ustave, člena 119, absolutno obvezna, ker so torej rekruti v fizičnem in moralnem pogledu popolnoma izročeni ministrski oblasti. To izročanje v ministrsko oblast še pojačava stroga vojaška disciplina vojne organizacije. Z ministrsko uradno oblastjo se torej viema tudi kompleks njegovih dolžnosti napram vojakom. Ena prvih njegovih dolžnosti je brezpogojna briga in skrb za vojake, kar pomeni, da mora predvzemati vse mogoče mere previdnosti in na vse načine skr-

bati, da ne trpi zdravje in življenje njemu zaupanih ljudi, to se pravi, vseh vojakov.

V tem zmislu govori tudi vojni kazenski zakon kraljevine Srbije. On predvideva opravičene kazni za poveljnika, ki bi iz brezbriznosti povzročil škodo svojim vojakom, bodisi na vojnem maršu, bodisi v taborih. Duh zakona je tak, da hoče s strogimi kaznimi zadeti poveljnika, ki bi se brezbrizno igral z življenjem vojakov. Za uboj iz brezbriznosti ne kaznuje kazenski zakon s smrtjo, medtem ko predvideva to vojaški kazenski zakon in predpisuje, ker velja brezbriznost vojnega poveljnika lahko na tisoče ljudskih življenj.

Paragraf 37. vojnega kazenskega zakona pravi:

»Komandant, iz čigar brezbriznosti na vojnem hodu ali pri taborovanju nastane znatna škoda ali slabe posledice za vojsko, se kaznuje z zaporom od najmanj deset let, po velikosti škode ali nevarnosti se pa lahko izreče tudi smrtna kazen.«

Sledeče kazni določa par. 90. istega zakona za brezbriznost glede na zdravje ne le ljudi, ampak celo živine: »Kdor v okviru svoje kompetence ne stori potrebnih ukrepov za varovanje zdravja in za preprečenje bolezni, ali kdor se ne briga za nego in varstvo bolnikov in ranjenih, kdor ne stori tega za zdravje živine, se kaznuje z zaporom. Če se pokažejo hude posledice, se kaznuje krivec s težko ječo do deset let.«

Po obeh navedenih paragrafih tega zakona se vidi, da se malomarnost od strani vojaških poveljnikov strogo kaznuje, ne le tedaj, kadar gre za človeško življenje, ampak tudi tedaj, kadar gre za živino.

Bivši vojni minister se je ogrešil ne le proti jasni določbi kazenskega zakona, ampak tudi proti določbam vojaškega kazenskega zakona. On je bil vrhovni poveljnik rekrutskih čet, in ker je razpolagal z njimi brezbrizno, so nastopile hude in najhujše posledice, o katerih govori vojni-kazenski zakon.

Zaradi tega podajajo podpisani narodni poslanci v zmislu čl. 91. in 92. ustave predlog za obtožbo, s katerim obtožujejo bivšega vojnega ministra generala Zečevića:

»Da je za prvo polovico meseca decembra vpoklical rekrute v kader in ukazal njih uvrščevanje v prvi polovici meseca decembra 1921., ne da bi bil prej storil potrebnih ukrepov previdnosti, da ne bi rekrutirani vojaki vsled pomanjkanja tople obleke in obutve, vsled dolgotrajnih prevozov do svojih kadrov po ostru zimi in v nezakurjenih vagonih trpeli škode na zdravju, vsled česar je bilo po uradnih podatkih do dneva 29. seje Narodne skupščine: Pri konjeniških polkih 29 smrtnih slučajev, nadalje v prvi vojni oblasti s petimi devizijami 3287, v drugi vojni oblasti pa 2533 obolelih, skupaj 5820, od katerih je umrlo 29 vojakov, in sicer 89 v II., 25 v III. in 37 v IV. armadi. Skupaj je umrlo: 151 vojakov za pljučnico, 1 za disenterijo, 1 vsled tetanusa, 8 za jetiko, 1 za tifusom, 1 za pegavcem, 1 vsled zastrupljenja in 1 vsled ponesrečenja. S tem je obtoženi kršil deželne zakone, in sicer: Kazenski zakon par. 158., in vojni-kazenski zakon par. 37. in 90.

Zaradi tega predlagajo podpisani narodni poslanci, da obtoži Narodna skupščina bivšega vojnega in mornariškega ministra gospoda generala Zečevića in

da nastopi proti njemu po zakonu v znišlu člena 92. in 93. ustave.

V Belgradu, 12. marca 1922.

(Sledje podpisi socialistov, republikancev, Jugoslovanskega kluba in narodnih socialistov).

Politične vesti.

+ Do g. Smodeja, glavnega »Slovenčevega« urednika in predsednika ljubljanske sekcije Udruženja jugoslovanskih novinarjev, se javno obračamo s pozivom, da nam pojasni, zakaj stoji v današnjem »Slovencu« v poročilu k včerajšnjemu ljubljanskemu shodu pasus: Cela vrsta socialnodemokratskih govornikov ni mogla naštet (Beltramu) nobenega »greha« in pravega vzroka za izključitev (iz akcijskega odbora). Ta pasus je namreč vseskozi lažnjiv in sleparski, ko je vendar lahko vsak, recimo — človek na shodu videl, da ni mogla »cela vrsta socialnodemokratskih govornikov« prav nič naštet in dokazati Beltramu grehov, ker jim klerikalni pofel z g. Beltramom na čelu sploh ni pustil, kakor nobenemu nasprotnemu govorniku razen komunistov, do besede, dokler ni točka o Beltramovih grehih bila odstavljena z dnevnega reda. Razumemo, da bo prinesel vsak list o včerajšnjem shodu po svoje pobarvano poročilo, vendar ne razumemo, ali je dovoljeno, da prinese kak list na ta način lažljivo zavito poročilo, ki ga lahko vsakdo izmed navzočih na lahek način kontrolira. G. Smodej ve, da je časnikarskim poročevalcem kot članom UJN vendar moralno prepovedano, posluževati se takih sredstev v svojih poročilih. Zato vprašamo, če je g. Smodej pripravljen dati v svoj list tozadevni popravek. Vprašamo zato, ker poznamo Smodeja kot objektivnega človeka, in mu bo potemtakem toliko lažje popraviti to, recimo, poročevalčevo netaktnost v njegovem listu.

+ Delavska zbornica. Glasilo mladih liberalcev »Jutro« je v številki 68. z dne 21. marca t. l. poročalo o plenarni seji Delavske zbornice. Predno pa je priobčilo stvarno poročilo, razstresa svojo jezo nad predsednikom zbornice in socialistično zbornično večino. Njegova kritika je tako smešna in otročja, da če bi kaj takega trdili otroci iz prvega razreda, bi se človek ne smejal. Kar pa trdijo liberalni dohtarji, je jako čudno. Hudobni ljudje seveda pravijo, da je uvod tega poročila napisal živinozdravnik, ki se nikoli ne bavi s paragrafi kakšne uredbe, zato pa uredbo tako slabo razume. Da se gospodje jezijo, to že razumemo, ker je zbornica v nedeljo dobro obdelala to demokratsko gospodo, ki se hoče hliniti delavstvu potom raznih kupljenih izmečkov iz delavskih vrst, kakor so Zupanc, Curhalek ali pa pokvarjeni študent Majcen, na drugem kraju pa delavstvu nasprotuje, kar je le mogoče. Uredba odločno določa, da mora provizorično zbornico vzdrževati ministristvo za socialno politiko, da 1200 Din. mesečno ne zadostuje, to pa menda že razumejo tudi liberalni dohtarji. Da mora imeti zbornica prostore za pisarno, tudi menda razumejo, in če hoče imeti tajnika, ki bo opravljal posle, ga mora tudi plačati in upamo, da to tudi razumejo. Da se bo rabil denar za statut, volitve itd., je jasno. In kaj je zahtevala zbornica? Da naj da ministristvo za socialno politiko toliko sredstev, da more gorenje stroške pokrивati za izvršitev svoje naloge. Delavstvu pa je bilo javno povedano, da, če se bo ta izvršitev zavlekla, bo v prvi vrsti temu kriv oddelek za socialno politiko

v Ljubljani, ker nasprotuje, da bi si našla zbornica posojilo vsaj za toliko časa, da ministristvo za socialno politiko dovoli večji kredit, drugič pa ministristvo za socialno politiko samo, ker nič ne stori, kar bi bilo v prid delavstvu.

+ Imperialistične države barantajo z vzhodnimi narodi. V Parizu zborujejo zunanji ministri Francije, Anglije in Italije, ki sklepajo o usodi orienta. Francoski minister Poincare je izrecno prosil, naj ne dajejo javno konferenci značaja, da razpravljajo o vzhodnih narodih. Grški in turški vladi so že poslali brzojavko, naj takoj skleneta premirje.

+ Brzljavna prošnja za intervencijo. Zanella, predsednik reške vlade, ki je pobegnil zaradi fašistovskega terorja v Zagreb, je poslal brzljavno prošnjo belgrajski vladi, naj čimprej intervenira na Reki.

+ Ostudna politika nacionalističnih držav. Italijanske čete so zasedle Reko in »vpostavljajo red«. Obenem razglašajo laška »Agenzia Stefani«, da so bile vse vesti o fašistovskih orgijah na Reki izmišljenie in da so že pred prihodom rednih laških čet, vršili karabinjerji z vso odločnostjo svojo dolžnost. Laška vlada že zopet dokazuje, da je pet pa do glave lažnjiva.

KDO JE ZMAGAL?

Včerajšnji javni shod v Ljubljani je pokazal, da ima klerikalno politično klavtvišstvo prav malo smisla za pot, po kateri bi se naj sestradana in demoralizirana železničarska masa povedla iz sedanjega desperatnega življenjskega položaja, da pa ima ogromen talent za prirejanje cirkuških predstav. Današnji klerikalni listi vpijejo sicer kakor jesiharji, da je prodrl Beltram, ker se je zanjga iztulilo kakih sto grl nalašč za ta posel pozvane avantgarde rimskokatoliških akademsko izobraženih mladičev, tercialk iz tobačne tovarne, peščice klerikalnega železničarstva in anarhosindikalističnih razbijačev, ki so že preboleli Zaloško cesto, pa so se znašli v divjem objemu s črnimi morilci; vendar si morajo tudi klerikalci, vsaj tista pest, ki jih je v stranki poštenih, priznati, da je včerajšnji večer eden najslamotnejših v zgodovini slovenskega proletariata.

To, kar se je včeraj godilo v Mestnem domu, mora poštenjaka navdati z gnusom in žalostjo in treba vam ni nič drugega, kot da si preberete n. pr. današnje »Jutro«, da vidite kako ponižan in osramočen stoji proletarijat, pred očmi buržujske javnosti radi ognusnega vedenja peščice socializdajalskih in klerikalnih vodilnih demagogov ter njihove slepe, zapeljane, brezponosne garde lumpenproletarcev. Nakratko povedano: vsebina celega tri in pol ure trajajočega shoda je bilo eno samo dolgotrajno tuljenje, prerekanje, medklicanje, opičje skakanje jezuitskih versko - blaznih in anarhističnih pebesnelih tipov po govorniškem odru, ruvanje in suvanje... Klerikalci, ki razbijaajo od sebe samih sklicani shod... Idiote, ki sprevačajo krvavo tragedijo ljudske bede in nezavednosti v krvavo farso, da se nad njo na glas in zaničljivo krohotajo svinjski obrazi navzoče buržoazije.

Par momentov: Na odru se dvigne od verskega fanatizma izpita pojava sklicatelja Beltrama in se s teatralično gesto obtožuje grehov, radi katerih so ga morali iz akcijskega odbora spoditi. Obtožuje se po klerikalnem sistemu: Kar je glavno, pustimo previdno na stran, saj navzoči moji zarukanci in plačanci itak ne bodo pustili, da se bodo na

tem shodu od katerešibodi strani povedale glavne nečednosti, masa pa pojde itak za mojo demagogijo in to je dovolj. Za nadalje nam bo pa že še rimski blagoslov priskrbel novih slepil... Tako se je zgodilo: Kdor se je dvignil, da razkrinka to gnusno početje, je bil sprejet s huronskim krikom pobesnelega orlovskega upa, gabljivih tercialk, lumpenproletariata in anarhosindikalistov, da je moral odstopiti. Par »komunistov« je smelo govoriti, ker ti so sklenili zvezo na življenje in smrt s klerikalnim kapitalizmom, zvezo, radi katere je moral pasti celo spomin na Zaloško cesto. In še tem »komunistom« so dali klerikalci kruto okusiti pest svojega zaničevanja, ker niso niti njim vedno prizanesli z žvižganjem in tuljenjem. Rupnik, vodja narodnosocialnih železničarjev, kateremu so Beltram in komunisti zabrusili »lopov« v obraz, sploh ni mogel do besede! — Medklici (Beltramu): »Dokažite, kdo so v odborih lopovi! Imenujte imena!« Beltram (jecljajoč): »Meni — meni ni treba imenovati imen... Lopovi so in to zadostuje!« Ali je treba še kaj komentirati? Beltrama so izžvižgali, a njegovi plačanci so s pestmi delali red. — Sodr. Nachtigall si je s trudem pridobil besedo. Njegovemu magnetičnemu govoru je morala množica prisiljena do konca slediti. Očrtal je Beltrama in dr. Korošca: Rešitelji ljudstva — verskoblazni fanatiki! — Ob koncu glasovanje za Beltramovo resolucijo za Beltrama: Od vseh navzočih je dvignila roke komaj desetina — krulči klerikalni in »komunistični« pofel. Proti — nihče. Pošteno železničarstvo se je zgražalo nad demagogijo klerikalne in »komunistične« bagaže, ena desetina je tulila, osem desetih prisotnih je z molkom pokazalo, da sploh ne vidi nič resnega v Beltramovi inscenaciji. Marsikateri poštteni komunistični delavec se je spreobrnul.

Kdo je torej zmagal? Mi! Ker vsak razsodni človek je videl, kje je stvarnost, zavednost in resnost. Ni nas bilo dosti, toda naši fantje so pokazali z dostojnostjo, da tvorijo organiziran socialist cvet v proletarskem gibanju!

In lumpenproletariat? Z njim imamo usmiljenje, toda enkrat za vselej moramo povedati, da se naše vrste od njega ne bodo dale uplivati in po njegovih nezavednih inštinktih voditi! Naj gre h klerikalcem! Naš proletarijat je tudi sestradan in raztrgan, toda ima ponos, ima organizacijo, ima jasen cilj pred seboj. Kdor tega nima, nima niti pravice, da se imenuje proletarec!

Včeraj polomija vsega nezavednega, brezciljnega — danes pa se sestanejo naše strokovne organizacije na svoj zednjevalni kongres! In kdo bo dal železničarjem in vsemu delavstvu boljše bodočnost: demoralizirana desorganizacija ali zavedna, razrednoboja organizacija?

Dnevne vesti.

Za stradalnoče rusko ljudstvo so darovale naslednje podružnice Unije slov. rudarjev: podružnica Leše pri Prevaljah znesek 3000 K; podružnica Trbovlje znesek 1701 K; podružnica Črna pri Prevaljah znesek 1549 K; podružnica Možica pri Prevaljah znesek 1300 K 40 vin.; podružnica Zagorje ob Savi znesek 1000 K; podružnica Velenje znesek 452 K; podružnica Zabukovca znesek 258 K; podružnica Štore znesek 92 K; skupaj 9352 kron 40 vin. — Vodstvo Unije slov. rudarjev se zahvaljuje zgoraj navedenim podružnicam za njihovo požrtvovalnost,

ki naj bo vzgled vsem onim podružnicam, ki nam še niso vrnila nabiralnih pol, ali pa so jih že vrnila, toda prazne. Vodstvo Unije slov. rudarjev odpošlje zgoraj navedeni znesek takoj potom Zadrugne banke v Ljubljani II. strokovni mednarodni zvezi v Amsterdam.

Ljubljana.

Mlekarska družba za Slovenijo v Ljubljani nam poroča: S 1. aprilom nameravamo upeljati redno dostavljanje pasteriziranega mleka strankam na dom, in sicer v poljubni množini. Za enkrat bodo naši vozovi pasirali med 6. in 8. jutraj sledeče ulice: Slomškova, Pražakova, Dunajska cesta, Aleksandrova cesta, Gledališka ulica, Bleiweisova, Rimska, Vegova ulica, Kongresni trg, Wolfova ulica, Marijin trg, Sv. Petra cesta, in se bo mleko strankam teh in sosednjih ulic dostavljalo. — Pozneje se bo dostavljanje na dom razširilo na vse ostale dele mesta. — Naročnikom se bo po želji dostavljalo na dom tudi surovo maslo, smetana in zlasti zdravilno kislo mleko Yuhourt in Kefir. Samoposebi umevno se prevzame za kvaliteto mleka popolno odgovornost. — Kdor se hoče poslužiti te ugodnosti, naj se prijavi v pisarni Mlekarske družbe, Vojaška ulica 10, osebno ali pisмено.

Stavbena in gostilniška zadruga »Delavski dom« na Glincah pri Ljubljani vabi na občni zbor, kateri se bo vršil v soboto, dne 8. aprila 1922 ob pol 8. zvečer v restavraciji »Amerika« na Glincah s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Raznosterosti. — Udeležba vseh zadrušnikov dolžnost. — Načelstvo.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, opozarja, da se vrši prihodnja javna odbojarska seja v sredo dne 29. marca t. l. ob 20. v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije Sv. Petra cesta števil. 12 pritlično, desno.

Poziv lastnikom ali najemnikom gozdov in parkov. Mestno gozdarstvo poroča, da je najti po gozdih, parkih in drugih smrekovih nasadih na ozemlju mestne občine ljubljanske mnogo smrekovih dreves, ki so deloma že suha, deloma se pa sušijo ter je v njih pod lubjem mrčes, to je: zalega lubadarja. Da se lubadar ne razmnoži ter v še večji množini ne napade drevia po gozdih in drugih nasadih, pozivljajo se na podlagi predpisov § 51. gozdnega zakona, vsi lastniki ali najemniki gozdov in parkov, da do 15. aprila 1922 posekajo sušice ter od lubadaria nadenjena drevesa. Posekano drevje, v katerem se nahaja zalega lubadarja, je omati in skorjo na varnem mestu sežgati. Ako se bodo po tem roku našle sušice po gozdih ali drugih nasadih, se bodo zoper brezbrizne lastnike dotičnih deležev postopalo po določenih §§ 50. in 4. gozdnega zakona.

Celje.

Nadaljevanje seje občinskega odbora celiskega.

G. Rebek, predsednik odseka za obč. podjetja poroča: Delavcem v plinarni se zviša plača za 25% od 1. marca. Za ravno toliko se je zvišalo tudi delavcem v elektrarni, poleg tega dobijo tudi letni dopust. Skladiščniku se zviša od 1800 na 3000 K. Kontoristini od 1800 na 2400 K. Za električno se kupi uradno kolo. Sodrug Leskošek interpelira župana, zakaj

ne pridejo vse prošnje in spomenice za zvišanje plače v sejo odseka. Župan da pojasnilo, katero se vzame na znanje. S. Koren vpraša župana, če imajo vojašnice električen tok za razsvetljavo v pavšahu ali imajo števec? In to zaradi tega, ker je vojašnica cele noči razsvetljena in če vojaška komanda ne plačuje, ni čuda, da ima občina ogromno škodo! G. Gobec, referent klavniškega odseka poroča: Obrat se je v klavnici vsled izvoza mesa znatno zvišal, zaradi tega se g. Dramšček, upravitelj klavnice zviša plača na 2400 K ter njegovi hčerki, ki mu pomaga v pisarni da mesečna nagrada 600 K. — S. Koren interpelira županstvo zaradi razmer v klavnici. Zdi se mu, da se za podjetja vsi premalo brigajo. Bilo je že leta 1920. jasno, da bo potrebno v klavnici večjih popravil. Izgovor, da se ne bi dala izvesti v zimskem času popravila, ki ne spadajo v zidarsko stroko, je ničev! Imamo pač utis, da se uraduje pri naših gospodarskih podjetjih preveč birokratično. Gospod knjigovodja je menda mnenja, da je na magistratu najprej on, potem šele župan in občinski svet. Po pisarjenju semintja, se vse zavlačuje in posledica je, da moramo koncem koncev vse dražje plačati. Tako se v tem slučaju že sedaj pritožujejo mesarji, da se meso v klavnici več ne drži, ker je pretoplo. Ravno tako so mesarji zahtevali, da se popravijo šipe. To se je zavleklo tako dolgo, da še danes šipe niso vrezane. — Nato je dal g. župan pojasnilo. Razvila se je živahna debata. Sklene se, da se naj vrši v klavnici komisionalni ogled, h kateremu se pritegne tudi zastopnika mesarske zadruge in g. dr. Stegna. Sodrug Leskošek predlaga, naj se izdela klavniški red. Sprejeto. — G. Kurec, referent pogrebnege zavoda, predlaga novo tarifo. Po živahni debati se je na predlog gosp. Bizjaka ista vrnila odseku nazaj z motivacijo, da jo odsek znova preuči. — Onda se dela za pleskanje Aleksandrove vojašnice g. Bevcu. — Sodrug Koren interpelira župana zaradi razdelitve občinske zemlje, ki se daje vsako leto revnejšim slojem v najem. Razdelila se je zemlja nekorektno. Tako so si pridržali nekateri občinski uslužbenci cele komplekse in to opravičeno razburja ljudi, ker zgleda kakor kakšna korupcija. Sodrug Koren je izvajal, da ni proti temu, da dobijo mestni uslužbenci zemljo, a ta bi se jim naj od občinskega odbora določila. Sklene se razdelitev zemlje razveljaviti ter na novo razpisati.

Umetniški večer v Celju pod okriljem »Svobode« bo danes, 25. t. m. ob pol 8. zvečer v mestnem gledališču. Spored bo približno isti kakor je bil v Ljubljani, Trbovljah in na Jesenicah. Anton Podbevšek bo v svojem otvoritvenem govoru »Raketa iz svetovne norišnice« govoril o mednarodnem stanju duha. Tone Seliskar bo recitiral iz svoje pesniške zbirke »Trbovlje« in Štefanija Ravnikar bo recitirala svoje izbrane črtice. Spored je izbran in zaradi svoje elementarnosti vsakemu dostopen. Vstopnice se dobijo v Delavskem tajništvu, v Konsumnem društvu pri sodrugu Korenu Franu. zvečer pa pri gledališki blagajni. — Dopoldne ob 9. na bo vodil v dvorani hotela »Union« romanopisec Angelo Cerkvencik javno diskusijo, na kateri bo obravnaval vsa mogoča pereča vprašanja. Bližajoča sobota bo na ta način kulturni dan »Svobode« in vsega celiskega proletariata.

Razmere, v katerih se nahajajo brivski pomočniki, so take, da vpijejo v nebo.

Pred dobrim mesecem so gg. mojstri zvišali cenik kar za 100%, a za svoje pomočnike so dali majhno drobtinico, ki še ni človeška. To se more zgoditi samo v Celju, kjer je predsednik zadruge brivskih mojstrov brivski mojster in trgovec obenem. Taki ljudje, kakor je on, se brigajo samo za svoj želodec, za svoje uslužbenke pa nič. Kakor g. Koštomaj dela, tako delajo vsi njegovi kolegi. Marsikaj govore po Celju, da pri njem ni vse v redu. Posebno glede izpričeval za njegovo obrt. No, pa o tem bomo še pisali. Lahko bi kaj o tem povedalo tudi celjsko nadzorništvo dela, ker ono mora vse vedeti, toda, kakor je videti, se za to stvar noče brigati. Zahtevali pa bomo mi, da se nekaj ukrene v zboljšanje življenjskega položaja brivskih pomočnikov. — **Opa-zovalci.**

Batine. V tovarni »Zlatarka« prej Pachiaffo so upeljali **batine**. Kot izvršilni organ tega balkanskega kazenskega postopanja je na delu g. obratovodja Blütnner iz Pforzheima v Nemčiji, ki se dobro razume na »Prügelstrafe«. Batine se delijo fantom (vajencem) po končanem delu pomočnikov in delavcev, ko so zaposleni pri snaženju. Opozarjamo obrtno oblast v Celju, da napravi nemudoma temu škandaloznemu postopanju konec. Starišem pa svetujemo, da se nekoliko več brigajo za svoje sinove. No g. Bijak, rešitelj mladine v »N. D.« kaj pa pravite vi k takemu postopanju.

»**Rechtlos in Slowenien**« je napisal belgrajski dopisnik »Berliner Tagblatta«. Mi se pa temu prav čudimo. »Rechtlos« Nemci v Celju in drugod v Sloveniji niso, ampak samo grdih manir, ala one v letu 1908. smo jih odvadili! Takrat so bili tako mogočni, da slovenske govornice v mestu niti prepustili niso. Mi, ki smo proti vsakemu tlačenju narodnih manjšin, smo rekli, da naj imajo tudi Nemci iste pravice, kot Slovenci in sodrug Korun jih je zagovarjal v parlamentu. Toda komaj so slišali te besede, so jim postali grebeni veliki in vpeljati hočejo zopet buršovsko pretepanje ne nemštva. V soboto zvečer se je zgodil slučaj, ki prav lepo kaže germansko »kulturo« in ki diskreditira vsakega poštenega Nemca. Ob pol 1. ponoči je napadel frakarski uslužbenec firme Rakusch v Celju, Velenemec Planinc mirne pasante. Cela jata pijane druhali je bila navzoča in dali so duška svojemu nacionalnemu prepričanju. Pretepli so ljudi, ki jih niti pogledali niso. Prizadeti so stvar tirali pred sodišče. Zanimivo je pa to, da so ravno nastavljenici firme Rakusch vedno s svojo roko vmes. G. Rakusch je zadnjič pravil, kako lojalen naš državljan da je. V svojem brlogu pa vzgaja pretepače in avantgardo nemštva, ki bo dala jako lepo spričevalo in garancijo za lojalnost »Partei der Deutschen«. G. Rakuscha ob tej priliki opozarjamo, da smo bili mi tiisti, ki smo ga branili, da mu trgovine l. 1920. niso razbili, danes pa po svojili uslužbencih pretepa naše sodruge.

Stanovanjski oblasti v album. V »Novi Dobi« smo čitali inserat, v katerem nekdo ponuja 500 K nagrade onemu, ki mu preskrbi stanovanje. Za 1 sobo in kuhinjo daje 600 do 800 K mesečne najemnine. Tajnost je zajamčena. — Tega ne beležimo, da bi delali »Novi Dobi« brezplačno reklamo, ampak samo želimo, da bi se stanovanjska oblast, od katere vse najboljše pričakujemo, pobrigala za tega kavalirskega interesenta. Stanovanjsko oblast dotičnik s tem precej ignorira. Zato upamo, da bo »Novi Dobi« prepovedala tako posredovanje stanovanj.

Ptuj.

Člane politične organizacije pozivamo, naj čimprej plačajo zaostale prispevke, ker mora politični odbor s 1. aprilom prirediti z rednim obračunavanjem. Opozarjamo jih obenem na občni zbor politične organizacije, ki se bo vršil v kratkem.

Pogreb sodruga Srečka Auerja se je vršil v sredo 22. t. m. ob ogromni udeležbi občinstva, ki je rajnega spremilo na zadnji poti v kljub slabemu vremenu in dežju. Občinski odbor, z županom in podžupanom na čelu, se je udeležil pogreba skoro polnoštevno. Mrtvaški sprevoz je spremljala mestna godba, delavski pevski zbor pa je zapel pred hišo žalosti in na pokopališču žalostinke. Mestna občina, socialistični občinski klub, delavske organizacije in več drugih je poklonilo pokojniku lepe vence v zadnji pozdrav. Ob grobu se je od umrlega sodruga poslovil sodrug Komavli. Številna udeležba pri pogrebu je pokazala, da je bil sodrug Auer splošno priljubljen. Naša stranka pa je v njemu izgubila zvestega in agilnega sobojevnika in neumornega agitatorja za proletarsko idejo. Naj mu bo domača gruda lahka, mi vsi pa mu ohranimo trajen spomin.

Na mesto umrlega sodruga Auerja pride v občinski odbor sodrug Kralj, krojaški mojster.

Nov položaj. Tukaj ko se je izvedelo, da je stopil v veljavo nov — ali bolje rečeno potvorjeni občinski volilni zakon — so se na ptujskem obzorju pokazali znaki nove politične konstelacije. Dasi ravno ni še gotovo, ali bo tudi ptujski mestni zastopar puščen, se čujejo glasovi o ustanovitvi novih strank, ki bi pod eno ali drugo firmo nastopile pri morebitnih volitvah. Zdi se, da so demokratje zelo vneti prijatelji in zagovorniki ustanovitve kake nove stranke, ker bi bilo to z ozirom na lokalne razmere voda na demokratični mlin. Kakor povsod, tako skušajo demokratje tudi v Ptuj s kakšnim prefriganim trikom priti zopet na površje. Nam se zdi, da delajo račun brez krčmarja in smo prepričani, da ne bo v Ptuj nobenega volilca, ki se bo dal speljati od demokratov na led. Vsekakor pa opozarjamo naše pristaše na to in jim priporočamo, da stojijo na straži. Najnovejše gibanje bomo opazovali in po potrebi poročali.

Gospodarstvo.

Naša valuta. Zagreb, 23. marca: Ameriški dolar 298 K, čehoslovaška krona 5.92 K, angleški funt 1350 K, italijanska lira 15 K, rumunski lej 2.40 K, nemška marka 1.18 K, 100 nemško-avstrijskih kron 4.70 K, francoski frank 29.75 K, švicarski frank 59.50 K.

Naša krona strahovito pada. Pred 14 dnevi se je naša valuta prav lepo dvignila, tako da smo že upali težko pričakovano rešitev našega denarnega prokletstva. Takrat je zrasla naša krona v šestih dneh (Cürich, 4.—10. t. m.) od 1.55—1.80. Toda ta poslednji kurz se je vzdržal le dva dni. Takoj nato je začela nepretrgoma padati do danes in padla (Cürich, 11. do 23. t. m.) od 1.80—1.52. Brezdvomno bo padala še nadalje.

Uvoz živine iz Karlovca za Ljubljano. Vesti, da je pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo ali veterinarski odsek tega oddelka prepovedal uvoz živine iz Karlovca v Ljubljano, niso resnične, ker se, kakor se nam sporoča, taka prepoved ni nikdar izdala.

Iz stranke.

Občni zbor krajevne pol. org. KDZ v Trzinu se bo vršil na dan 26. t. m. ob 9. dopoldne v prostorih konzumnega društva. Dnevni red: I. Pozdrav preds., II. poročilo tajnika in blagajnika, III. volitve, IV. poročila občinski klub, V. slučajnosti, Udeležba dolžnost. — Odbor.

Vestnik Svobode.

Trbovlje. Dramatični odsek splošne zveze delavskega izobraževalnega društva »Svobode«, podružnica Trbovlje priredi v soboto, dne 25. marca 1922 ob 6. zvečer v dvorani »Delavskega doma« igro: »On in njegova sestra«, burka v 4. dejanjih s petjem. Petje spremlja domači orkester. Predprodaja vstopnic v trgovini »Del. doma« pri sodr. Braga. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Zagorje. Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda«, podružnica Zagorje ob Savi, opozarja vse zaupnike podružnic, kateri so prejeli nabiralne bloke za »Delavski dom«, da za iste obračunajo ter nam ostale bloke vrnejo. — Odbor.

Šostanj. Dne 26. marca 1922 ob 9. dopoldne se bo vršil v tukajšnjem hotelu »Jugoslavija« občni zbor podružnice »Svobode« z običajnim dnevnim redom. Ker se bo sklepalo o raznih novih ureditvah, tako na primer o otvoritvi knjižnice, o otvoritvi tajništva itd., vabimo vse organizirance, da se občnega zbora gotovo udeležijo. — Odbor.

Mežiška dolina. Dramatični odsek splošne delavske zveze »Svoboda« v Prevaljah priredi v nedeljo, dne 26. marca ob 3. popoldne v dvorani nad konsumnim društvom za Slovenijo v Mežici tridejansko dramo »Matja«. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Šport.

Kolesarska Ilirija otvori v nedeljo 26. marca t. l. svojo sezijo z Gross Country tekmo, ki se bo vršila v rožniškem in podtiškem terenu. Tekmovalna proga bo markirana tik pred tekmo in je dirkačem neznana. Omenimo samo toliko, da bo šla določena proga preko Rožnika, na katerega vrhu bo glavna kontrola. Cilj in štart pri gostilni »Križ« v Šiški. Prijave se sprejemajo do petka zvečer v telovadnici I. drž. gimnazije ali pa do 11. zvečer pri blagajni klubove kavarne Prešeren. Prijavnina 1 Din. Člani v podsavezu včlanjenih klubov vabljeni. Pozneje se bodo prijave sprejemale tudi še do 3. v nedeljo na štartu, toda proti dvojni prijavnini. P. t. občinstvo se naproša, da na gozdnih potih prepusti tekmovalcem prosto pot. Ker je ta tekma prva te vrste v Jugoslaviji, je pričakovati obilne udeležbe tako od strani tekmovalcev kakor športne publike. Vstopnina na cilju 2 Din. Pričetek tekme ob 4. popoldne.

Nogometna tekma. V soboto, dne 25. t. m. se vrši na prostoru S. K. Ilirije nogometna tekma med Atletiksportklubom Celje in S. K. »Primorje« Ljubljana. Pričetek ob pol 4. popoldne.

Nogometna tekma. V soboto, dne 25. t. m. se vrši na prostoru S. K. Ilirije nogometna tekma med Atletiksportklubom Celje in S. K. Primorje, Ljubljana. Pričetek ob 3. popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 8 Din, II. vrste 5 Din, stojišča 3 Din, dijaške vstopnice 2 Din. Ljubljanski nogometni klubi dobe 11 vstopnic po 1 Din, ki naj jih pooblaščenici posameznih klubov dvignejo s tozadevnim pooblastilom skupno.

UTRINEK.

Tudi blagoslovljena voda se usmraduje dolgo stoji.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ)

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh del svetla za lekarnarja Fellerja:

„ELSA“ LILIJNO MLEČNO MILO najbolje blago, najfinije „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 K.

„ELSA“ OBRAZNA POMADA odstrani vsako nečistost kože, solzne pege, zajedance, nabore, i. t. d., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

„ELSA“ TANOCHINA POMADA ZA RAST LAS krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i. t. d. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Lilijno mleko 15 K; Brkomaz 8 K; najfinije Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatuljah 30 K; najfinije Hega zobni prašek v patent škatuljah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v škatuljah 7 K; v vrečkah 5 K; Sachet dišava za perilo 8 K; Champoon za lase 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; najfiniješ parfüm po 40 in 50 K; Močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebej računa.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA

donja Elsatrg št. 252 Hrvaško.

Razpis službe.

Pri mestnem magistratu ljubljanskem razpisuje se za vodstvo mestne plinarne služba inženirja kemije.

Plača po dogovoru s prostim stanovanjem, kurjavo, razsvetljavo in uporabo vrta. Po enoletnem zadovoljivem službovanju stalno nameščenje v statusu mestnih uradnikov ljubljanskih. Za namestitev v tej službi zahteva se poleg splošnih pogojev, to je jugoslovanskega ali slovenskega državljanstva, neomadeževanega življenja, telesnega in duševnega zdravja ter starosti pod 40 let, še posebej dokazilo o uspešno dovršenih inženirskih študijah ter potrebno znanje za samostojno tehnično in administrativno vodstvo plinarne. Službo bode nastopiti najkasneje do 1. julija 1922. Tozadevne ponudbe, opremljene z vsemi potrebnimi dokazili ter primernim curriculum vitae je vložiti do 15. aprila 1922 pri predsedstvu mestnega magistrata ljubljanskega.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 20. marca 1922.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri.

A. & E. Skaberné
Ljubljana. Mestni trg 10.

Brez posebnega obvestila.

V globoki žalosti javimo vsem sorodnikom in znancem, da je naš preljubljeni sin, brat, svak in stric, gospod

Hugon del Cott

gradbeni komisar pri ravnateljstvu juž. želez. v Ljubljani

v četrtek, dne 23. marca t. l., po kratki bolezni mirno v Bogu izdihnil svojo dušo.

Pogreb nepozabnega, dragega pokojnika bo v soboto dne 25. marca 1922 ob pol 4. ure popoldne iz hiše žalosti Strossmayerjeva ulica št. 3 na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. marca 1922.

Globoko žalujoče rodbine:

del Cott, Trenkler in Lassan.

Mesini pogrebni zavod v Ljubljani.

Velike fotografije!

povečane po vsaki sliki, društvene skupine, legitimacije za železničarje

izvršuje najfineje po zmernih cenah.

Fotograf „PELIKAN“, Celje, zraven hotela Union.

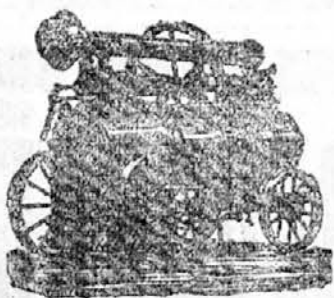
Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

TONI MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6

Parne mlatilne garniture

na lokomobile s parnim obratom in mlatilnice s kroglastim tečajem, dobavne v kratkem roku do bodoče mlatitve.

Glavno zastopstvo tvornice strojev agerskih državnih železnic

„Record“ d. d. za trgovino in industrijo

Osijek, Trgovačka ulica št. 2.

Brzjav: RECORD.

Telefon: 86.

Za nakup manufakturnega blaga

se priporoča obče znana

tvrdka R. Miklauc, Ljubljana,
Lingerjeva ulica, Mestni trg, Pred Škofijo.

„Gazela“ milo se peni kakor najboljša toaletno milo.

„Gazela“ milo je visokoprocenčno in zategadelj štedljivo v porabi.

„Gazela“ milo je popolnoma nevtrarno, torej ne škoduje perilu.

„Gazela“ milo je v ceni brez konkurence.

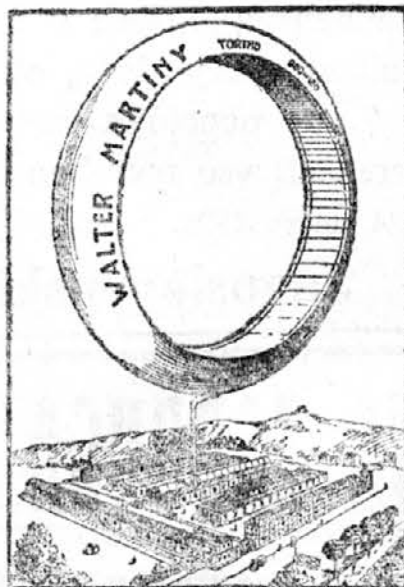
Sl. občinstvo se vljudno naznanja, da se je dne 23. t. m. otvorila nanovo preurejena

KAVARNA „JADRAN“

(preje „EGIA“).

Za točno in dobro postrežbo je preskrbljeno. Od 8. zvečer vsak dan KONCERT. Za mnogobrojen obisk se priporoča

vodstvo „Kavarne Jadran“.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovorne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,	Maribor,	Beograd,
Dunajska cesta 20,	Jurčičeva ulica 9,	Knez Mihajlova
tel. št. 470.	tel. št. 133.	ulica 3.

Tvrška

SNOJ in MODIC

je ravnekar dobila najmodernejša vzorca

damskega in moškega blaga za spomladansko sezono.

Blago češkega, angleškega in francoskega izvora.

Cene solidne.

Točna postrežba.

Priporočamo tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7.

Najboljši šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje.

Srajce, kravate, žlice, vilice, nože i. t. d. Galanterijsko blago na drobno in debelo.

Razpis

tesarskega dela za telovadišče I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta.

Jugoslovenski Sokolski Savez razpisuje s tem tesarska dela — postavitev 4 velikih tribun, garderob, 4 portalov, upravnih in gospodarskih zgradb — za telovadišče I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta v Ljubljani.

Zapečatene ponudbe je vložiti do 15. aprila t. l. opoldne v pisarni Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, Narodni dom I. nadstr. v Ljubljani.

Pogoji, opisi dela in načrti se interesantom oddajajo proti primerni odškodnini v pisarni stavbenega odseka v palači trgovske in obrtne zbornice, Beethovnova ulica pritličje, levo, od 1. aprila naprej vsak delavnik od pol 4. do pol 7. ure popoldne.

Ravnotam dobe interesenti vse potrebne informacije.

V Ljubljani, dne 24. marca 1922.

Jugoslovenski Sokolski Savez.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,
v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Tersan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vsorci vedno na razpolago. . . . .

KAJO DELIC,
zlatar in draguljar
Ljubljana Nišerjeva ul. 4
priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebrvanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane in vseh uzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. . . . .

ZOAZI

Telefon 336. „Brzjavni naslov Nakupovalna Ljubljana“. Čekovni račun št. 10.473.

Pozor! :::: Pozor!

Ne zamudite prilike

ter si nabavite obutev, katero Vam nudi v veliki izbiri po še starih ugodnih nizkih cenah, dokler zaloga ne poide,

tvrdka
ANT. KRISPER
Ljubljana
Mestni trg 26

Spreten preddelavec

za cementne izdelke z večletno prakso se takoj sprejme. Upravičati pri upravi lista.

Trgovski lokal

ali večja prazna soba v sredini mesta, ev. v prvem nadstropju ali na dvorišču se išče proti visoki najemnini. Ponudbe pod „Lokal“ na anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Spreten kovinolivar

se išče,

Ponudbe z navedbo zahteve plače naj se pošljejo:

Heinr. Stolz, Kula,
Vojvodina.

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavnica: Din. 30.000.000.

Rezerve: Din. 15.000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Erceg Novi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortland Street. New York City.